

Vergaderjaar 2022–2023

19 637

Vreemdelingenbeleid

Nr. 3114

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARISSEN VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID EN VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 mei 2023

Aanleiding

Tijdens het wetgevingsoverleg over het begrotingsdeel migratie op 7 november 2022 (Kamerstuk 36 200 VI, nr. 97) is door het lid Podt (D66) gevraagd naar de stand van zaken bij de inschrijving van asielzoekers in de Basisregistratie Personen (BRP) en daarnaast is in het commissiedebat Vreemdelingen- en Asielbeleid op 10 mei 2023 gevraagd naar de planning van de maatregelen die worden genomen om alle asielzoekers en vergunninghouders tijdig in te schrijven in de BRP. Tevens is gevraagd of de Kamer periodiek kan worden geïnformeerd over de voortgang hierop. De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid heeft toegezegd om deze vragen schriftelijk te beantwoorden en met deze brief komen wij tegemoet aan deze toezeggingen.

Inschrijving van asielzoekers en vergunninghouders in de BRP

Het inschrijven van personen in de BRP is een taak van gemeenten die voortkomt uit de Wet basisregistratie personen (hierna: Wet BRP). De Wet BRP valt onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: BZK). Deze wet bevat de voorwaarden waaraan voldaan moet zijn voor een inschrijving als ingezetene in de BRP. In ieder geval moet de identiteit deugdelijk zijn vastgesteld. Daarnaast is de algemene regel dat men een rechtmatig verblijf moet hebben in Nederland en dat de verwachte verblijfsduur minimaal 4 maanden is. De inschrijving wordt in beginsel gedaan door de gemeente waar men verblijft. Voor asielzoekers die nog geen vergunning hebben, bepaalt de Wet BRP dat zij de eerste 6 maanden van verblijf in Nederland, zolang zij zich in de asielopvang bevinden, nog niet kunnen worden ingeschreven. Ook kan inschrijving niet plaatsvinden zolang de identiteit nog niet deugdelijk is vastgesteld.

Specifiek voor de eerste registratie van vergunninghouders en asielzoekers in de BRP is afgesproken (zie Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom 2015¹) dat dit alleen wordt gedaan door vijf aangewezen gemeenten zodat de expertise ten aanzien van deze doelgroep is gebundeld. Deze gemeenten ontvangen informatie van én worden ondersteund door de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), de Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM), de Koninklijke Marechaussee (KMar) en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA). Deze ondersteuning bestaat onder andere uit het aanleveren van relevante informatie voor het gemeentedossier, het vaststellen van de identiteit, het regelen van tolken en het vervoer van de vreemdeling naar de inschrijflocatie, ook wel de BRP-straat genoemd. De gezamenlijke werkwijze tussen de

gemeenten en hiervoor genoemde partijen heeft als doel om de groep asielzoekers en vergunninghouders zo efficiënt als mogelijk in te schrijven. Een tijdige inschrijving in de BRP kan bijdragen aan een snellere integratie.

Knelpunten bij inschrijving in de BRP

Capaciteit

Op dit moment zijn niet alle asielzoekers die hiervoor in aanmerking komen en alle vergunninghouders die in de opvang verblijven ingeschreven in de BRP. Er is sprake van oplopende wachttijden bij de BRP-straten en dat is een onwenselijke situatie. Op 3 januari 2022 waren dit ca. 2330 nog in te schrijven asielzoekers en vergunninghouders. Dit is opgelopen naar ca. 13.440 nog in te schrijven asielzoekers en vergunninghouders op 10 mei 2023. Het overgrote deel van deze groep (12.010 personen) bestaat uit asielzoekers die langer dan 6 maanden in Nederland verblijven.

Het oplopen van de wachttijden voor de BRP-inschrijving is ontstaan in de jaren 2020 en 2021. De BRP-inschrijflocaties zijn in die periode (gedeeltelijk) dicht geweest, vanwege COVID-19. Hoewel ze nu weer op volle capaciteit draaien, lopen de achterstanden niet terug mede vanwege de huidige instroom van asielzoekers en nareizigers, die hoger is dan eerder verwacht. Als het gevolg hiervan is de druk op migratieketen groter geworden, alsmede op de BRP-inschrijflocaties. Zij hebben hun maximale personele capaciteit behaald. Hoewel er nog procesoptimalisaties mogelijk zijn, lijken deze niet voldoende om de achterstanden weg te werken.

Knelpunten bij het uitbreiden van de capaciteit, zijn de krapte op de arbeidsmarkt en de lengte van het opleidingstraject. Het opleidingstraject kost veel tijd omdat de medewerkers van de inschrijflocaties een specialistische taak uitvoeren met het in schrijven van asielzoekers en vergunninghouders in de BRP.

Proces

Een ander knelpunt is bij het inschrijven van asielzoekers met een lopende procedure dat hoewel zij mogelijk reeds langer dan zes maanden in Nederland verblijven, zij toch nog niet kunnen worden ingeschreven in de BRP. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een asielzoeker zich, mede door de lange doorlooptijden van de procedures bij de IND, nog in een vroeg stadium van de asielprocedure bevindt en de identiteit van de

¹ Bijlage bij Kamerstuk 19 637, nr. 2107.

asielzoeker nog onvoldoende deugdelijk is vastgesteld.² Dit gaat om een kleine groep personen.

Het laatste knelpunt is gelegen in dat veel mensen op dit moment op een crisishulplocatie verblijven. Dit brengt veel verhuisbewegingen met zich mee, waardoor het niet altijd tijdig bekend is waar iemand verblijft. Hierdoor is vervoer niet altijd op de juiste locatie. Ook zijn er momenteel problemen met de personele capaciteit van het vervoersbedrijf, waardoor ritten niet altijd worden uitgevoerd. Beide vervoersproblemen hebben als gevolg dat een personen soms niet kan worden opgehaald voor de BRP-afpraak waardoor de afspraak wordt gemist. Daarnaast komen sommige personen zelf niet naar hun afspraak, zonder dat hiervoor een duidelijke reden is. Dit brengt met zich mee dat de beschikbare capaciteit van de BRP-straatgemeenten niet optimaal wordt gebruikt. In het eerste kwartaal van 2023 was er gemiddeld een no show van 8%.

Maatregelen

Naast dat er wordt gekeken naar het ophogen van de capaciteit van de BRP-inschrijflocaties, worden er op dit moment andere maatregelen genomen om de wachttijden en de doorlooptijden voor inschrijving in de BRP te verkorten. Deze maatregelen zien met name op het proces, te weten:

Procesoptimalisatie en planbureau

Het inschrijfproces in de BRP-inschrijflocaties wordt geoptimaliseerd. Hiervoor wordt een landelijk planbureau binnen de gemeente Westervolde opgericht. Dit bureau zorgt ervoor dat de landelijk beschikbare capaciteit voor de BRP-inschrijving efficiënter en effectiever wordt benut. Voorts zorgt de IND ervoor dat de vijf gemeenten weten in welke stap van de procedure een asielzoeker zich bevindt en geeft tijdig een signaal wanneer een vreemdeling in aanmerking komt voor een BRP-inschrijving. Op deze manier worden er geen afspraken ingepland voor asielzoekers die nog niet voor inschrijving in de BRP in aanmerking komen, omdat bijvoorbeeld de identiteit nog niet deugdelijk is vastgesteld. Het oprichten van het planbureau is reeds gestart. In het tweede kwartaal van 2023 start het planbureau via een pilot. Wanneer er tijdens de pilotfase geen problemen zijn, wordt het bureau in het derde kwartaal volledig operationeel.

Spoed inschrijving

Het is mogelijk om een spoedafpraak te maken bij de inschrijflocaties. Bijvoorbeeld als statushouders een woning hebben gevonden en waarbij de voortgang van een proces afhangt van een inschrijving in de BRP. Op deze manier wordt zoveel mogelijk voorkomen dat het ontbreken van een Burgerservicenummer (dat wordt verkregen bij inschrijving in de BRP) de integratie in de weg staat. Vanaf 1 december jl. is het via een pilot ook mogelijk om een spoedafpraak te maken voor degenen die een baan hebben gevonden en een tewerkstellingsvergunning hebben verkregen. Op dit moment wordt onderzocht of en op welke manier deze pilot kan worden voortgezet.

² Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de vreemdeling onvoldoende brondocumenten heeft overlegd om de identiteit en nationaliteit aan te tonen. Er dient dan een aanmeldgehoor te worden afgenomen door de IND, waardoor nader onderzoek wordt verricht. Hierna is de identiteit en nationaliteit van de vreemdeling deugdelijk vastgesteld en dan pas kan de vreemdeling worden ingeschreven in de BRP.

Inzet meer of alle gemeenten voor inschrijving in de BRP

In de media is een opiniebericht³ verschenen waarin een oproep wordt gedaan meer gemeenten in te zetten voor de registratie en het beoordelen van asielverzoeken. De inschrijving in de BRP door de vijf inschrijflocaties heeft vele voordelen door de samenwerking binnen de inschrijflocaties door IND, COA, politie en gemeente. Ondanks deze voordelen zullen wij de mogelijkheden onderzoeken om de BRP-inschrijvingen in meer of alle gemeenten te kunnen laten plaatsvinden, daarbij rekening houdend met het eerdergenoemde bestuursakkoord uit 2015.

Daarmee kan wellicht de genoemde achterstand van 13.440 op inschrijving wachtende asielzoekers en vergunninghouders substantieel worden verminderd.

De Ministeries van BZK en van JenV zullen in gesprek blijven met de vijf gemeenten om hen te helpen hun wettelijke taak zo snel en efficiënt mogelijk uit te voeren. Verder zijn wij voornemens om de Kamer periodiek te informeren door het publiceren van een dashboard op de website van de rijksoverheid. Het eerste dashboard wordt medio 2023 verwacht.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
A.C. van Huffelen

³ de Volkskrant, 23 mei 2023.